

I Think Therefore I Am (Yotze)

Rabbi Ya'akov Trump

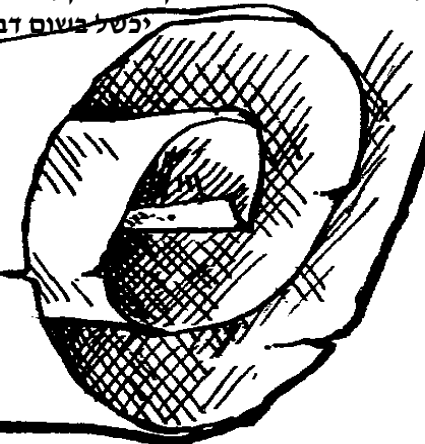
שו"ת נודע ביהודה מהדורא קמא - יורה דעה סימן צג

ועל הרביעית אשר שאל בנוסח לשם יחוד אשר חדשים מקרוב נתפשט ונדפס בסידורים הנה בזה אני משיב עד שאתה שואלני נוסח אמירתו יותר ראוי לשאול אם נאמר כי טוב באמירתו. ולדעתי זה רעה חולה בדורנו ועל הדורות שלפני זמננו שלא ידעו מנוסח זה ולא אמרוהו והיה / והיו / עמלים כל ימיהם בתורה ובמצוות הכל ע"פ התורה וע"פ הפוסקים אשר דבריהם נובעים ממקור מים חיים ים התלמוד עליהם נאמר תומת ישראל תנחם והם הם אשר עשו פרי למעלה וגדול מעל שמים חסדם. אבל בדורנו הזה כי עזבו את תורת ה' ומקור מים חיים שני התלמודים בבלי וירושלמי לחצוב להם בורות נשברים ומתנשאים ברום לבבם כל אחד אומר אנכי הרואה ולי נפתחו שערי שמים ובעבורי העולם מתקיים אלו הם מחריבי הדור. ועל הדור היתום הזה אני אומר ישראל דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם וחסידיים יכשלו בהם. והרבה היה לי לדבר מזה אבל כשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע וה' ירחם עלינו.

ובגוף דבריו שצריך להוציא מפיו שעושה הכונה על פי הסוד ומביא ראיה מריש זבחים שבגט צריך שיאמר בפירושו שעושה לשם גירושין וכן בנדר גמר בלבו צריך שיוציא בשפתיו ע"כ דברי מעלתו. ואני אומר ממקום שהביא ראיה משם הוא סתירה דהרי מחלק שם בין אשה לקדשים דאשה סתמא לאו לגירושין עומדת ולכך צריך שיאמר בפה וקדשים להכי סתמן כשרים לפי שסתמא לשמן עומדים וא"כ מצות שלנו קדשים ניהו קדשי גבוה וסתמא לשמן עומדים. ומה שהביא מנדרים לא הביא אלא שמחשבה בלי דיבור אינו כלום אבל מעשה בדבר שסתמא לשמה לא בעי שום סיוע. ואני אומר ק"ו הדברים אם בקדשים אף שודאי מצוה שיעשה בפירושו לשמה וכמו שאמרו בזבחים שם לשם ששה דברים הזבח נזבח כו' אפ"ה אתנו בית דין דלא לימא לשמו דלמא אתי למימר שלא לשמו והיינו שלא יאמר ולא יחשוב אפילו בלבו כדמפורש התם בתוספות בזבחים דף ב' ע"ב ד"ה קיימו ב"ד רק יעשה העבודה ולא יחשוב כלל. ואני אומר אם חשו התם שלא יאמר לשמו פן יאמר שלא לשמו וכן שלא יחשוב לשמו פן יחשוב שלא לשמו אף שהוא חשש רחוק שיטעה בין לשמו לשלא לשמו ק"ו בכוונת התפלה והמצות שיש בהם כמה עיקולי ופשוטי וכמה חשש קיצוץ בנטיעות כאשר ראינו כ"ז במופת פשיטא שיש לבטל ע"י יכוין כלל ודי שעושה המצוה לשם מצוה:

ומ"ש מעלתו שטוב להיות הקשר אמיץ בדיבור ומחשבה ומעשה. הנה אנשי כנה"ג הם תיקנו לנו תפלות וברכות וליכא מידי דלא רמיזא בנוסח התפלה והברכה וברכה הוא התעוררות הדיבור ומחשבה וכל מצוה שיש ברכה לפניו א"צ לומר שום דבר לפניו רק הברכה. וכל דבר שאין ברכה לפניו אני נוהג לומר בפי הנני עושה דבר זה לקיים מצות בוראי ובה די וא"צ יותר. והכונה הוא רק פירוש המלות וכל התיקונים למעלה נעשים מאליהם ע"י מעשינו.

אבל מה שפלפל מעלתו מה שאומרים נוסח ליחד שם יו"ד ה"י בוי"ו ה"י אם יש בזה משום הוגה השם ופלפל בדברי התוספות אם בשני אותיות ראשונות יש איסור הוגה השם. הנה לפי מה שאני זכור מילדותי ששמעתי האנשים ההם היו אומרים שם יו"ד ה"י בוי"ו ה"י במילואו ובה די ואי ליכא משום הוגה השם. אבל כבר גלית דעתי שיותר טובה השתיקה וישתקע הדבר וגם במחשבה לא יחשוב רק פירוש המלות ובדרך זה ילך בטח ולא יכשל בעומו דבר יותר מזה אין להאריך בדברים כאלו. ולרוב הטרדה אקצר. דברי הד"ש

R. Yechezkel ben Yehuda Landau (8 October 1713 – 29 April 1793)

R. Yechezkel ben Yehuda Landau was born in 1713 in Opataw, Poland. R. Landau studied in Poland, where he served in various rabbinical posts until 1755, when he became chief rabbi of Prague and all of Bohemia. He represented the Jews before the Austrian government, and took an active part in responding to the social and religious upheaval created by the opening of non-Jewish society to the Jews after the abolition of the ghettos. His famous responsa collection, Noda Bi-Yehudah, is considered a classic and authoritative work, although some of his responsa were controversial. He also authored a commentary to the Talmud called Zion leNefesh Hayyah, or Tzelach for short. R. Landau died in 1793.

Mishna, Zevochim 1:1

כל הזבחים שזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה חוץ מן הפסח ומן החטאת הפסח בזמנו והחטאת בכל זמן רבי אליעזר אומר אף האשם הפסח בזמנו והחטאת והאשם בכל זמן אמר רבי אליעזר החטאת בא על חטא והאשם בא על חטא מה חטאת פסולה שלא לשמה אף האשם פסול שלא לשמו:

Talmud Bavli, Zevochim(2b)

לשם שלמים ולשם פסח הא סתמא ולשם פסח כשר דילמא שאני התם דאמר א' יויכח סופו על תחילתו אי נמי אידי דתנא לשמן ושלא לשמן תנא נמי שלא לשמן ולשמן אלא מהא "לשם ששה דברים הזבח נזבח לשם זבח לשם זבח לשם (ט) שם לשם אשים לשם ריח לשם ניחוח והחטאת ואשם לשם חטא א"ר יוסי אף מי שלא היה בלבו לשם אחת מכל אלו כשר שתנאי בית דין הוא אתנו בית דין דלא לימא לשמו דילמא אתי למימר שלא לשמו ואי סלקא דעתך סתמא פסול קיימי בית דין ומתני מילתא דמיפסיל ביה

בה אמר ליה רבינא לרב פפא לא הוית גבן באורתא בתחומא בי חרמך דרמי רבא מילי מעלייתא אהרדי ושני להו מאי מילי מעלייתא תנן כל הזבחים שזבחו שלא לשמן כו' טעמא דשלא לשמן הא "סתמא עלו נמי לבעלים לשם חובה אלמא סתמא נמי כלשמן דמי ורמינהי ככל הגט שנכתב שלא לשם אשה פסול יוסתמא נמי פסול ושני זבחים בסתם לשמן עומדין אשה בסתמא לאו לגירושין עומדת זבחים בסתמא כשירין מנלן אילימא מהא דתנן כל הזבחים שזבחו שלא לשמן כו' ולא קתני שלא נזבחו לשמן גבי גט נמי הקתני כל הגט שנכתב שלא לשם אשה פסול ולא קתני שלא נכתב לשם אשה פסול אלא מהא (ט) דתנן כיצד לשמן ושלא לשמן לשם פסח ולשם שלמים טעמא דאמר

Talmud Bavli, Zevochim(46b): Mishna:

מתני'. לשם ששה דברים הזבח נזבח: לשם זבח, לשם זבחה, לשם השם, לשם אשים, לשם ריח, לשם ניחוח, והחטאת והאשם - לשם חטא. אמר רבי יוסי: אף מי שלא היה בלבו לשם אחד מכל אלו - כשר, שהוא תנאי בית דין, שאין המחשבה הולכת אלא אחר העובד.

Responsa Teshuva MeiAhava, 1:90

הנה ראיתי ממורינו ורבינו הגדול מוהר"י סג"ל לנדא אב"ד ור"מ נשמתו בג"ע עליון שינה לעצמו כמה נוסחות ומנהגים כמנהג ספרדיים שאמר בברכת הצדיקים על שארית עמך בית ישראל ונוסח זה זכר הרמב"ם ז"ל וכן ה"י גומר הלל בליל פסח אחר התפלה בבהכ"נ ואנו אין ניהגין כן כאשר העיד הרמ"א בא"ח סימן תפ"ז סעיף ד' וכיוצא בהן הרבה מאד עכ"ז מעולם לא עלה על לבו הטהור ועל לבו /לב/ הצבור שינהגו כוותי' כמו כן לא אמר שום יה"ר ותפלות ותחנונות ולשום /ולשם/ יחוד שחידשו זה ק"ן שני' (ועיין מה שכתבתי בס"ד בסוף סימן א') אבל להצבור לא מחה ועיין בשו"ת מהר"מ א"ש חלק שלישי סימן ל"ח ועיין בספר חק יעקב סי' תפ"ט ס"ק א' וסימן תצ"ד ס"ק ג' לכן אהובי חתני אל תפרוש ממנהגן של צבור והוי בורה מן המחלוקת

TESHUVAH ME-AHAVAH

Rabbi Eleazar ben David Fleckeles was born in Prague in 1754, and died there in 1826. His principal teacher was Rabbi Ezekiel Landau, the author of Noda Bi-Yehudah (q.v.). Rabbi Eleazar served as a dayyan in the Prague rabbinic court, which was headed by Rabbi Landau.

Sfas Emes, Menochos 2a

דף ב ע"א בגמ' ואסור לשנויי קדרבא . יש לעיין בסתמא
 דלשמה קאי מי"מ אי שחט או קמץ שלא
 לשמה דשאר עבודות לריך להיות לשמה אפשר דכעי לפרש
 לשמה דהכא ל"ש דסתמא לשמה קאי כיון דכבר שינה . י"ל
 דע"ד ראשונה עושה (* מיהו לשון
 הגמ' אסור לשנויי משמע דסתמא
 כש"כ . מיהו סדמכ"ס (פ"ד מס'
 משה"ק) פוסק בכל הקרבנות
 דלכחילה לריך לפרש לשמה [א"כ
 אין להסתפק כאן אך] בריש זבחים
 משמע לשון הגמ' דהלכה כר' יובי
 דחקנו חכמים שלא יאמר לשמה
 ולשיטה זו יש להסתפק הספק
 סתמאי :
 רחוקות דהוה רל רחוקות הוה

Talmud Bavli, Menochos 42b

אמר ליה אב"י לרב שמואל בר רב יהודה: הא תכילתא היכי צבעיתו לה? אמר ליה: מיייתין דם חלזון וסמנין ורמינן להו ביורה [ומרתחין ליה], ושקלינא פורתא בביעתא וטעמינן להו באודרא, ושדינן ליה לההוא ביעתא וקלינן ליה לאודרא. שמע מינה תלת: שמע מינה טעימה פסולה, ושמע מינה - דבעינן צביעה לשמה, ושמע מינה טעימה פסולה. היינו טעימה פסולה היינו צביעה לשמה! אמר רב אשי: מה טעם קאמר, מה טעם טעימה פסולה? משום דבעינן צביעה לשמה. כתנאי: טעימה פסולה, משום שנאמר: + שמות כ"ח + כליל תכלת, דברי ר' חנינא בן גמליאל; רבי יוחנן בן דהבאי אומר: אפילו מראה שני שבה כשר, משום שנאמר: + ויקרא י"ד + ושני תולעת.

Tosfos, ad loc.

מה טעם טעימה פסולה - ואפילו לשם ציצית מ"מ לשם נסיון נמי עבידא והוי כמנחה שקמצה לשמה ושלא לשמה והשתא הנך תלת תרי נינהו.

Chayei Adam, 1:68:9

צריך שיכוין לצאת במצוה זו, כדקיימא לן מצות צריכות כוונה. ודוקא מצוה דאורייתא. אבל דרבנן, יצא אפילו בלא כוונה (מ"א בסימן ס'). ונראה לי דזה דוקא בקורא קריאת שמע בדרך לימודו (עיין זבחים ב' ע"ב וע"ש בתוס' ד"ה סתם אשה. וכן כשכפאווה לאכול מצה והוא היה סבור שהוא יום חול או שהיה תוקע לשיר וכיוצא בו. אבל אם קורא קריאת שמע בדרך שאנו קורין כסדר התפלה וכן כשאוכל מצה או תקע ונטל לולב אף על פי שלא כיון לצאת יצא שהרי משום זה עושה כדי לצאת אף על פי שאינו מכוין. עי' סי' וס"ו וסי' תרע"ה ועי' בתוס' סוכה מ"ב ד"ה אמר אב"י, ובטור בסי' ס' ובסי' תרנ"א). ואפילו למאן דסבירא ליה מצות אין צריכות כוונה, הני מילי בסתם. אבל אם כיון בפירוש שלא לצאת בה, ודאי דאינו יוצא בעל כרחו (וכן כתבו תוס' בסוכה דף ל"ט וכו"כ הרא"ש והטור שיכוין שלא לצאת עד שיברך כו' [והש"ג כתב אם לא נתכוין לצאת עד שיברך כו'] והביאו המ"א סי' תרנ"א ס"ק י"ב והשיגו דהא י"א אין צריכות כוונה ובאמת כוונת הש"ג בלתי ספק כמ"כ תוס' ורא"ש אלא שהקולמוס פלט שלא בדקדוק). ויש אומרים דאפילו למאן דסבירא ליה מצות אין צריכות כוונה, דוקא בדבר שיש בו מעשה. אבל בדבר שאין בו אלא אמירה, לכולי עלמא צריכה כוונה (עיין בב"י סי' ס' ובסי' תקפ"ח ובפ"ח שם):